

De snorlige afvandingskanaler skærer sig ned i norets flade bund.

Magleby kirke kan ses vidt om. Den står som et kendsingsmærke i landskabet.

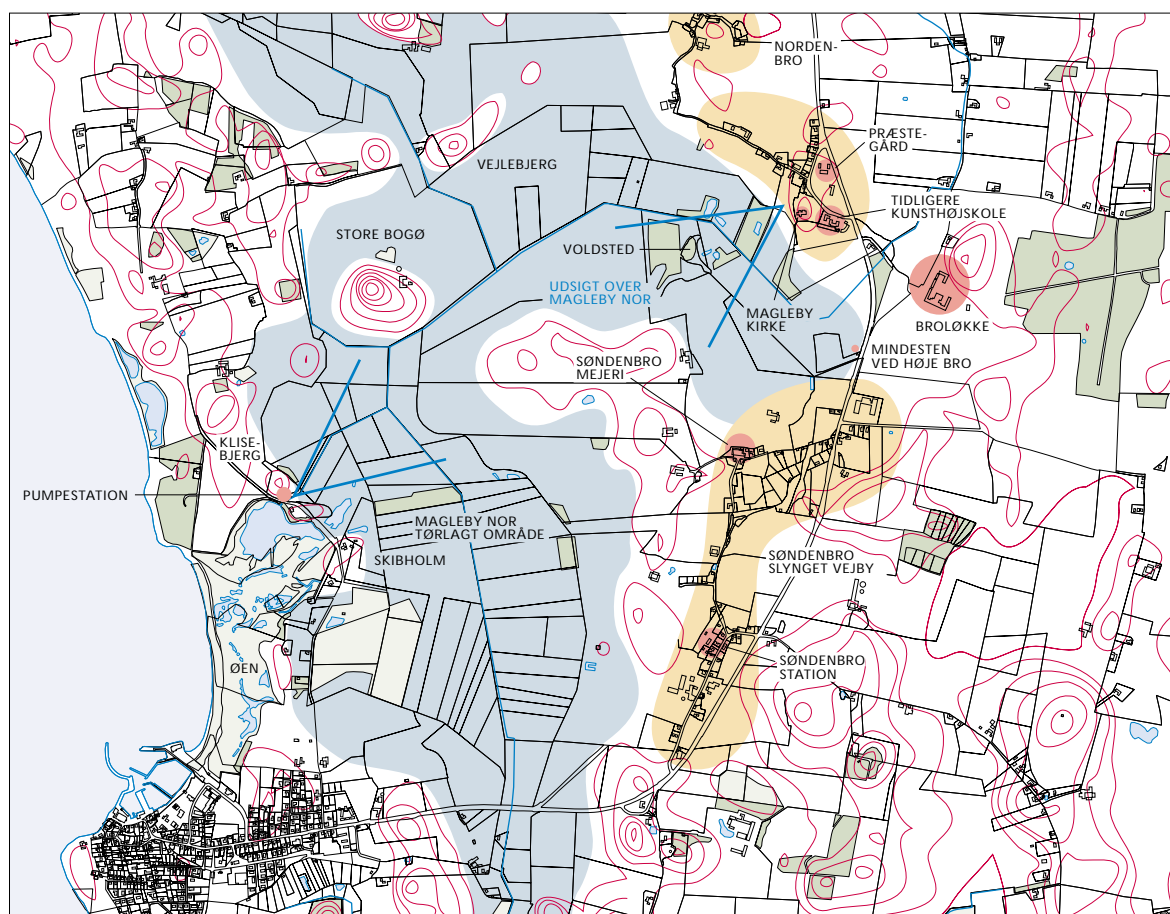
En fint tilhugget romansk gravsten neden for kirketårnet fortæller om de gamle stennemestres fortrolighed med den hårde granit.

Det store tørlagte nor med dets grøfter, pumpestation, sluse og mindsten udgør et sammenhængende kulturlandskab af stor betydning.

Magleby Nor påvirkede gennem årtusinder afgørende de topografiske forhold på Sydlangeland og indvirkede kraftigt på områdets bebyggelse og vejssystem. Noret afskar næsten helt forbindelsen til Langelands sydende.

Fra nord løb landevejen over Høje Bro i norets bund ved Broløkke og videre øst om Fakkebjerg over Søgård til Bagenkop. Bebyggelse samlede sig omkring landevejen midt gennem det klimamæssigt udsatte område. Jorden i sognets sydlige del blev oprindeligt drevet fra Søndebro, det øvrige fra Nordenbro. Det er Høje Bro som har givet anledning til navnedelingen.

Inddæmningen af Magleby Nor i midten af 1800-årene ændrede afgørende de visuelle og topografiske forhold på Sydlangeland. Lærer Chr. Harboe tog i 1852 initiativ til at danne et aktieselskab til norets inddæmning, og i de følgende år blev der anlagt nogle små dæmninger mellem Klisebjerg, Skibholm (Trindbakke) og Øen. Stormfloden i 1872 ødelagde dæmningerne, men de blev erstattet af nye året efter. En sten ved Vesteregnsvej markerer stormflodens

Magleby Nor, 1:30.000

Pumpestationens nyttebetonede arkitektur tegner sin skarpe profil mod himlen.

vandhøjde. Et nyt stort afvandings- og opdykningsarbejde blev gennemført i 1944-46.

I det udtørrede nor ligger de tidligere småøer, Klisebjerg, Skibholmen, Øen, Store Bogø, Vejlebjerg og mod nordøst det betydelige voldsted Borgbjerg.

Kirken i Magleby ligger højt på en bakke på nordsiden af det inddæmmede nor. På genanvendte kvadre fra det oprindelige apsiskor findes arkadefriser, som sammen med den fritliggende romanske gravsten knytter kirken til den gravsten i Bregninge på Tåsinge, der er signeret af Mester Bo.

Den nyere tids stærke trafik til og fra Bagenkop-Kielfærgeren gjorde det nødvendigt at regulere landevejen gennem den lange slyngede vejby.

Ved vejreguleringen har området imidlertid mistet en del af sin oprindelige identitet og opbrudt bebyggelsen, så dens sammenhæng er blevet udvisket.

Den tidligere nære sammenhæng mellem bebyggelse og naturgrundlag fremstår stadig tydelig. De forandringer, som er indtrådt med norets tørlægning og den nyere vejføring, afspejler tillige selv væsentlige sider af den nyere samfundsudvikling, og indgår dermed som vigtige elementer i det sammensatte og særprægede kulturmiljø.

Der er en interessant sammenhæng fra hovedgården Broløkke i øst, via den tidligere kunsthøjskole i Bedre Byggeskik stil, forbi præstegården og præstegårdsladen op til den højt beliggende Magleby kirke. Et usædvanligt opbud af velartikulerede bygninger.

KULTURMILJØER - BAGENKOP

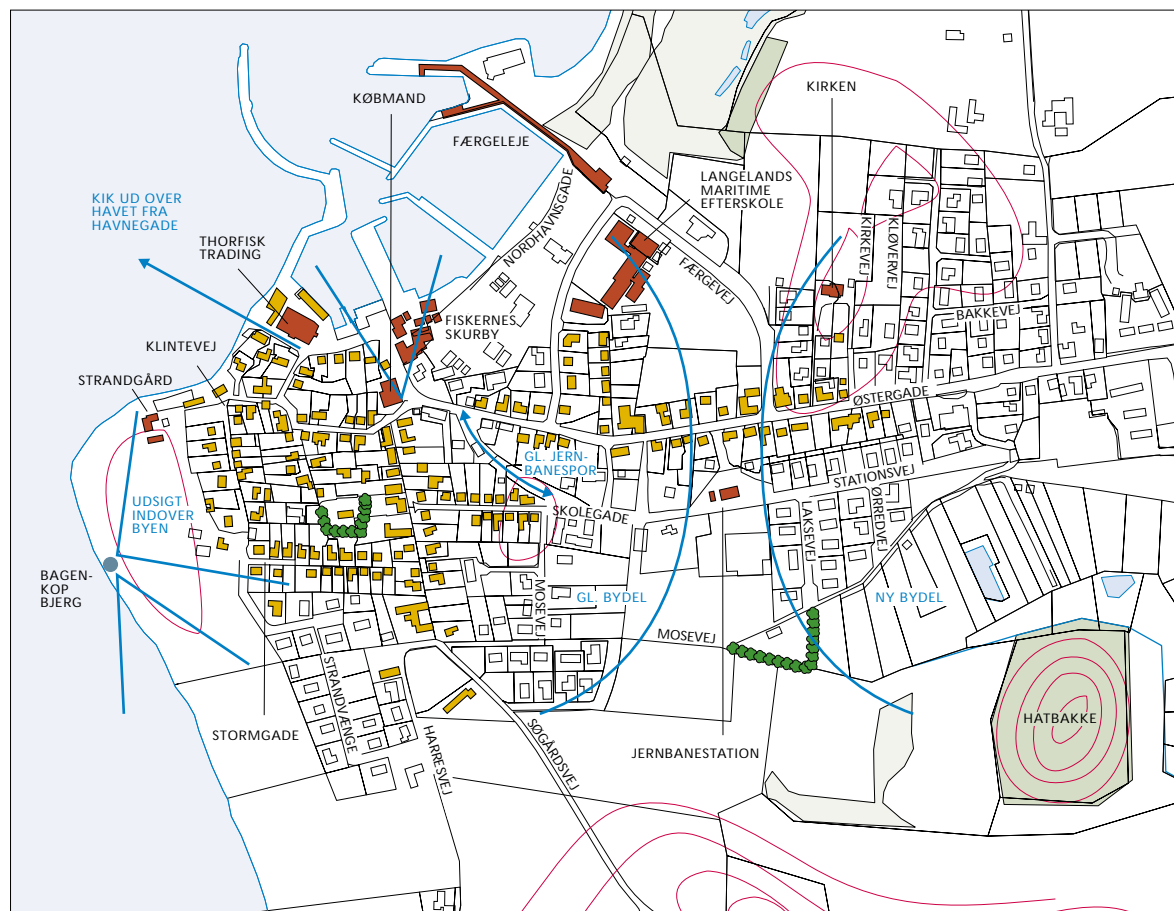
I Stormgade er beboelseshusene opført efter den samme byggelinje. Et fint og ensartet gadestrøg med små forhaver foran hvert hus.

'der er kvaliteten til forskel' - et godt motto!

Fiskernes grejskures og redskabshuses tilfældige placering giver anledning til mange overraskende synsvinkler.

Bagenkop, 1:8.000

Havnen med sine mange forskellige bygninger udgør sammen med Bagenkops gamle bydel et spændende kulturmiljø med rødder langt tilbage til de første fiskerlejer i området.

I slutningen af middelalderen blev en selvstændig fiskerkultur med egne bebyggelser og livsformer mulig på Langeland. Betingelserne for at etablere sig var bedst ved Magleby Nor, både af ressource-mæssige årsager og på grund af nærheden til aftagermarkederne i Nordtyskland. De to fiskerlejer Bagenkop og Sandhagen kendes fra slutningen af 1500-årene. Sandhagen lå på et næs ved Ågabø, nord for Bagenkop. Det blev opgivet omkring 1620.

Forholdene var stadig beskedne i 1872 ved den store stormflod. Men derefter gik det støt fremad. I 1899

beskrives Bagenkop som udskibningssted med et betydeligt fiskeri fra omtrent 65 større og mindre fartøjer.

I 1911 blev Bagenkop endestation på Langelandsbanen. Stationsbygningen i Bagenkop fik en særlig markant udformning med et fronttårn som fixpunkt for den lille adgangsvej fra Østergade. I dag rummer stationsbygningen kommunens bibliotek. Stationen lå i sin tid lige udenfor byen, men har i dag en meget strategisk placering med det gamle Bagenkop mod vest og en stor del af de nyere byafsnit mod øst. Rester af banetracéet ligger som et tiloversblevet areal vest for stationen ned mod havnen.

Kommer man ad landevejen til Bagenkop, slår vejen en bue ud over det lave nor og fører herefter stik mod vest med kirkens spir som pejlemærke. Byen

åbenbarer sig først, når man er relativt tæt på. Landevejen fortsætter i hovedgaden, hvor forretningerne findes, og løber direkte ned til havnen. Her ligger fiskerflåden, Sydlangelands Maritime Efterskole og færgelejet.

På havnen udgør fiskernes grejskure et særligt miljø med småhuse der synes at ligge mere eller mindre tilfældigt mellem hinanden, efterladende et labyrintisk mellemrum af gangforbindelser.

Umiddelbart syd for havnen, langs Klintevej og Stormgade, findes byens ældste del. Ejendommene er små og ens i størrelse og bebygget med beskedne femfags-huse med sadeltag. Husene ligger ofte helt ud til vejen, hvad der giver bebyggelsen et tæt og pittoresk udtryk. I vest strækker byen sig ned til havet. Flere steder er bebyggelsen kun adskilt fra bølgerne af en høj betonmur. Den gamle bydel ligger i læ af Bagenkop Bjerg, som hæver sig stejlt mod havet. Bjergets skråning henligger som en åben fælled, hvor fiskegarnene tørres. Med det dalende fiskeri og færgefartens ophør er Bagenkop stillet i en vanskelig situation, som kræver opmærksomhed og nytænkning.

At fiskeriet er Bagenkops hovederhverv er man ikke i tvivl om.